

Список використаних джерел

1. Australia's Education System [Електронний ресурс]: IMMI. – Режим доступу : <http://www.immi.gov.au/settle/education/system.htm>
2. Глобалізація : нова парадигма політики вищого образования [Електронний ресурс] : International education. – Режим доступу : http://www.international.edu.ru/analitics/analytic_articles/98/
3. Діагностика та оцінювання освітніх інновацій в системі освіти на різних рівнях управління [Електронний ресурс] : Звіт із теми самоосвіти “Діагностика та оцінювання освітніх інновацій в системі освіти на різних рівнях управління”. – Режим доступу : <http://wiki.ciit.zp.ua/index.php>
4. Корешкова С. П. Модернізація вищої освіти Австралії / С. П. Корешкова // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. праць. – Черкаси : ЧНУ, 2010. – Вип. 191. – С. 62-65.
5. Обучение в Австралии [Електронний ресурс]: unik.ru. – Режим доступу : http://unik.ru/luchshie_programmy_obucheniya/universitety/

Отримано 12.09.2015 р.

УДК 371.5.06:81'243

Шумський О. Л. °

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У роботі схарактеризовано особливості освітніх ресурсів Інтернет та проаналізовано переваги його використання в практиці викладання та вивчення іноземної мови. Визначено види навчальної діяльності та форми аудиторної та позааудиторної роботи з використанням Інтернет-технологій. Проаналізовано психологічні особливості роботи у «кіберпросторі». Окреслено шляхи подальшого науково-педагогічного дослідження.

Ключові слова: Інтернет, інформаційні технології, мовна освіта, мовна підготовка, віртуальне середовище

Шумский А. Л. Использование сети Интернет в преподавании иностранного языка. В работе охарактеризованы особенности образовательных ресурсов Интернет и проанализированы преимущества его использования в практике преподавания и изучения иностранного языка. Определены виды учебной деятельности и формы аудиторной и внеаудиторной работы с применением Интернет-технологий. Проанализированы психологические особенности работы в

«киберпространстве». Очерчены пути дальнейшего научно-педагогического исследования.

Ключевые слова: Интернет, информационные технологии, языковое образование, речевая подготовка, виртуальная среда

Shumsky A. L. Application of the Internet in foreign language teaching. The peculiarities of educational Internet resources are described and the advantages of its application in foreign language teaching and studying are analyzed in this paper. The types of learning activities as well as forms of classwork and extracurricular work with the application of Internet technologies are defined. The psychological features of the work in the "cyberspace" are analyzed. The ways of further scientific and pedagogical research are outlined.

Keywords: Internet, information technologies, language education, speech training, virtual environment

Актуальність. В умовах сьогодення в Україні на її шляху до європейської та світової інтеграції підвищується соціальний попит на висококваліфікованих спеціалістів з прийнятним рівнем володіння іноземною мовою. Це зумовлює необхідність підвищення ефективності викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах шляхом впровадження в існуючі навчальні програми інноваційних освітніх технологій з урахуванням викликів сучасного суспільства.

Широке впровадження інформаційних технологій, зокрема можливостей мережі Інтернет, у навчальний процес дає змогу якісного оновлення існуючої системи освіти. Головними перевагами застосування Інтернет-технологій у навчанні іноземній мові є можливість інтерактивного зв'язку з різними освітніми ресурсами (електронні бібліотеки, словники, енциклопедії тощо); інформаційна насиченість; постійне оновлення інформаційного матеріалу; мобільність тощо. Отже, необхідність пошуку шляхів інтенсифікації процесів інформатизації освіти шляхом використання ресурсів Інтернет зумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій з даної проблеми засвідчив, що у науково-педагогічній літературі розглядались наступні питання, пов'язані з різними аспектами використання інформаційних технологій у навчальному процесі: особливості формування інформаційно-освітнього середовища (В. Куліш, Е. Семенюк, А. Судаков); застосування комп'ютерних технологій у навчанні іноземним мовам (Л. Артем'єва, В. Єфременко, Т. Зеленова, Є. Кізлякова, Г. Китайгородська, Н. Садовнікова, І. Чусовська); використання Інтернет-ресурсів на заняттях з іноземної мови (О. Карпов, О. Ленська, Н. Подопрігорова, Є. Полат); аналіз навчальних комп'ютерних програм (Н. Аносова, О. Кашина, З. Сулейманова); використання у режимі реального часу спеціально розроблених комп'ютерних ігор у вивченні іноземної мови (М. Бутілов); методичні проблеми дистанційного навчання іноземним мовам за допомогою мережі Інтернет (Є. Долинський, О. Дмитрієва).

Мета даної роботи – схарактеризувати особливості освітніх ресурсів Інтернет та визначити їхній вплив на психічні процеси особистості. Окреслити шляхи впровадження та схарактеризувати засоби практичного застосування ресурсів Інтернет у викладанні іноземної мови.

Сьогоднішні тенденції системи мовної освіти, спрямовані на підвищення у студентів рівня готовності до самостійної роботи з пошуку, засвоєння та

ментальної переробки навчального матеріалу, зумовлюють необхідність широкого впровадження інформаційних технологій, зокрема ресурсів мережі Інтернет, у навчальний процес. Це дає викладачеві можливість вирішення низки дидактичних та методичних завдань з навчання іноземній мові, особливо, якщо використання сучасних мережевих технологій на заняттях поєднується з традиційними методами викладання іноземної мови.

Освітні Інтернет-технології, як один із сучасних засобів, який використовується у викладанні іноземної мови, характеризуються широкою варіативністю, тобто можливістю індивідуалізації навчання. Крім цього, застосування навчальних Інтернет-ресурсів на заняттях дозволяє створити сприятливе навчальне середовище для ефективного засвоєння студентами мовної інформації; розвитку творчої та пізнавальної активності; формування нестереотипного мислення; стимулювання пізнавальної активності, забезпечення високого рівня мотивації та індивідуалізації навчального процесу за рахунок можливості самостійного вибору траєкторії навчання, раціонального використання часу занять, вільної орієнтації у віртуальному просторі, здобуття та обробки професійно значущої іншомовної інформації, удосконалення способів викладання, що в результаті сприятиме реалізації творчих та інтелектуальних внутрішніх резервів особистості сучасного фахівця [1].

Інтернет, як інформаційний ресурс, містить значний обсяг корисного навчального матеріалу, а також низку спеціальних технічних засобів, таких як: графіка, звук, анімація, спрямованих на поліпшення його сприйняття. Це, як слушно зауважує О. Крюкова, наочно демонструє набагато ширші можливості у порівнянні з традиційними друкованими підручниками [2, с. 49].

Сучасні вчені-педагоги визначають наступні переваги роботи з Інтернет-ресурсами у практиці викладання та вивчення іноземної мови: результативний пошук необхідної інформації викладачами під час підготовки до проведення занять; створення умов для самостійної роботи студентів, розширення їхнього світогляду, адже глобальна мережа відкриває доступ до оригінальної та сучасної іншомовної літератури з різноманітних наукових джерел усього світу. Крім того, мережа Інтернет відкриває широкі можливості для отримання освіти в дистанційному форматі, коли комунікація та обмін навчальною інформацією між викладачами та студентами відбуваються не тільки в межах одного освітнього закладу чи регіону, але й на рівні різних країн [3].

Робота студентів з Інтернетом охоплює різні види навчальної діяльності: навчальну роботу під заочним керівництвом викладача в режимі електронного листування; самоосвіту з метою поглиблення знань з будь-якого розділу навчальної дисципліни, наприклад, під час підготовки до іспиту; визначення за допомогою спеціальних сайтів рівня володіння іноземною мовою шляхом виконання тестових завдань тощо.

Мережа Інтернет дозволяє також урізноманітнити і розширити традиційні форми позааудиторної роботи, наприклад, організація спільних проектів зі студентами з різних країн; проведення спільної дослідницької роботи; проведення міжнародних Інтернет-конференцій, семінарів, конкурсів тощо, що значно активізує у студентів процеси мислення та ментальної обробки мовної інформації.

Варто зазначити, що спілкування з носіями мови за допомогою засобів глобальної мережі, таких як тематичні форуми, чати, соціальні мережі, дає унікальну можливість створення природного мовного середовища.

Заслугує на увагу й той факт, що Інтернет дає змогу викладачеві охопити широкий спектр основних складових розвитку мовленнєвої підготовки студентів, а саме: формування лексичних, граматичних та фонетичних навичок. Так, у студентів досить часто зустрічаються помилки, пов'язані зі звуковим оформленням мовлення, тому своєчасне виявлення типових фонетичних помилок є дуже важливим для відпрацювання зі студентами найбільш адекватної вимови [4, с. 27]. Джерелом навчально-методичної інформації для цього можуть слугувати спеціальні Інтернет-сайти, спрямовані на формування фонетичних навичок. Такі навчальні ресурси містять низку вправ, за допомогою яких студенти вдосконалюють свою вимову шляхом повторювання за диктором у мікрофон звуків, слів, речень з паралельним записом їхнього мовлення на електронні носії з метою подальшого розбору з викладачем, у рамках аудиторних занять, або під час самостійної роботи, допущених фонетичних помилок.

Доцільно звернути увагу на те, що багато студентів, особливо немовних факультетів, досить часто зазнають певних труднощів, пов'язаних зі сприйняттям іншомовного мовлення на слух, тобто потребують удосконалення навичок аудіювання. У цьому випадку також можна використовувати ресурси глобальної мережі, де міститься велика кількість оригінальних навчальних аудіоматеріалів з прикладами мовлення носіїв мови, доступних у форматі звукових файлів поряд із текстовими файлами, які надають друковане розшифрування усних діалогів. Викладачі мають змогу використовувати цю інформацію як методичний матеріал для підготовки до занять, а студенти, також маючи вільний доступ до цієї інформації, можуть тренувати навички сприйняття іноземної мови на слух з подальшою перевіркою вірності змісту почутого. Отже, конструктивне використання навчальних аудіоматеріалів формує готовність студентів до адекватного розуміння іноземної мови в процесі реального спілкування з носіями мови, що дає змогу вирішити одне з найважливіших дидактичних завдань навчання іноземній мові.

Розвиток інформаційних технологій, і в першу чергу глобальної мережі Інтернет, став причиною появи нового терміну «кіберпростір», або «віртуальне середовище», який широко використовується для позначення всіх аспектів роботи людини з комп'ютером та в мережі Інтернет. Це поняття найбільш повно відображає можливість сприйняття окремими індивідами комп'ютерів та їх мереж, як особливого психологічного «простору», адже люди починають сприймати комп'ютер як продовження своєї особистості у «просторі», який відбиває їх інтереси, смаки, уподобання тощо.

Загальновідомо, що інформаційні технології не лише змінюють сутність пов'язаної з ними діяльності, але й здійснюють як прямий, так і опосередкований вплив на особистість людини, зокрема, на розумові процеси, адже комп'ютер не лише сприяє активізації мислення, але й спричиняє певні зміни в структурі розумової діяльності.

Занурення у віртуальне середовище глобальної мережі дозволяє користувачу не тільки активно діяти в його межах, але й цілеспрямовано здобувати потрібні знання. Таку можливість забезпечує технологія віртуальної

реальності, сутність якої полягає в моделюванні за допомогою комп'ютеру штучного об'ємного простору, здатного в наочній формі відображати, відтворювати або імітувати різні аспекти дійсності, подібні до природного оточення людини [5].

Ключовою особливістю віртуального середовища є апелювання до емоційної сфери особистості шляхом впливу на почуття присутності в середовищі, коли людина усвідомлює себе частиною певного віртуального світу, в якому відчувається так само, як і в реальному житті; при цьому ступінь занурення настільки значний, що у користувача поступово зникає відчуття спілкування з комп'ютером, він перестає помічати інтерфейс і, в результаті, сприймає інформацію так, якби він знаходився у природному середовищі [6]; за рахунок вільної навігації всередині середовища, адже користувач може виступати як у ролі спостерігача, так і «віртуального мандрівника», який пересувається в середовищі, обираючи той чи інший шлях або напрямок руху; можливість самостійного управління середовищем, здійснюючи потрібні налаштування – змінювати за власним бажанням масштаб середовища, маніпулювати його об'єктами тощо; можливість «будувати взаємини» з віртуальним світом, виходячи з особистих намірів і переконань; безпосередня взаємодія користувача з середовищем дає можливість конструювати або модифікувати ті чи інші ситуації; якщо віртуальне середовище, навпаки, розроблено таким чином, що реалізація кінцевої мети не передбачає можливості для користувача вільно керувати ним, середовище функціонує автономно, не залежно від дій людини; можливість одночасної колективної роботи в розподіленому віртуальному середовищі.

Віртуальне середовище надає можливість відтворити в форматі віртуальної реальності реальні фізичні об'єкти: предмети, дії, звуки, сценарії тощо; реальні інформаційні об'єкти, такі як книги, документи, тексти і т. п.; сутнісні об'єкти – знання, що містяться в тому чи іншому текстовому матеріалі, що дають змогу користувачу краще пізнати глибинну природу різних наукових категорій, явищ або процесів; почуттєві об'єкти – сприйняття, розуміння або відчуття подій, що відбуваються у віртуальному просторі. При цьому, на відміну від фізичних та інформаційних об'єктів, які можна уявити в двох- або трьохмірному просторі, сутнісні та почуттєві об'єкти неможливо побачити в реальності, адже вони існують лише в свідомості людини і мають вигляд роздумів, аналогій, асоціацій, закріплених у формі образів, сцен, картин.

Акцентування уваги на почуттєвій сфері особистості за допомогою виразності віртуальних об'єктів має істотне значення для підвищення ефективності засвоєння іншомовної інформації, тому при вивченні іноземної мови студенти з недостатньо розвиненою когнітивною схемою мислення зможуть компенсувати це за рахунок подібної почуттєвої взаємодії з віртуальним світом. Але, разом з цим, наявність постійної високої концентрації при здійсненні пізнавальної діяльності в форматі взаємодії з комп'ютером призводить до серйозних нервово-психічних витрат.

Розум людини, як результат її розумової діяльності, у віртуальному просторі матеріалізується або втілюється, трансформуючись із категорії «розумове» у проміжну категорію візуалізації, задля надання можливості його сприйняття і розуміння іншими людьми. Зокрема, в процесі вивчення іноземної мови за допомогою створення віртуальних моделей візуалізуються ті чи інші інформаційні

об'єкти, недоступні для фактичного спостереження, такі як формальна будова мови, певні мовні одиниці тощо.

З точки зору психоаналізу, кіберпростір розглядається як тип проміжного простору (transitional space), який розширює внутрішній психічний світ людини. Такий стан іноді може призвести до так званого «продовження розуму», тобто до розчинення власного «Я» і ототожнення себе з певним віртуальним персонажем [7].

Необхідність вивчення психологічних ефектів, феноменів та закономірностей, які виникають у «кіберпросторі» призвела до виникнення нового наукового напрямку в психологічній науці – кіберпсихології, яка знаходиться на межі усіх розділів психології і має тісний зв'язок з інформатикою, соціологією, педагогікою та ін. [8; 9; 10]. У контексті нашого дослідження під час навчання іноземної мови із використанням Інтернет-технологій передбачається обов'язково, у відповідності з положеннями когнітивної психології, враховувати психологічні особливості сприйняття інформаційних блоків, представлених на веб-сайтах, специфіку розподілу обсягів уваги, оперування зовнішньою пам'яттю в умовах швидкого перегляду інформації на сайтах.

З позиції психофізіології важливим також є врахування особливостей зорового, слухового, тактильного сприйняття та їх взаємодії при роботі в форматі навчальної віртуальної реальності.

З огляду на останні дослідження в галузях диференційної психології та психології особистості необхідно враховувати можливі наслідки як безпосередньої, так і опосередкованої взаємодії користувача з Інтернетом під час пошуку інформації, а також нових форм ідентифікації особистості – співвідношення віртуальної (у тому числі й множинної) та реальної ідентичності.

У рамках даного дослідження важливим є врахування психологічних умов роботи студентів з Інтернетом з позиції психології спілкування та психолінгвістики, а саме: особливості синхронного та асинхронного спілкування в глобальній мережі; специфіку полілогів (таких як груповий чат) та їх відмінність від діалогів та монологів; стильової специфіки Інтернет-комунікації; особливостей ділового та міжособистісного спілкування іноземною мовою за допомогою електронної пошти тощо.

З огляду на те, що для студентів-майбутніх фахівців будь-якої галузі однією з ключових складових іншомовної компетентності є соціокультурна компетентність, на особливу увагу заслуговує врахування з точки зору етнопсихології специфічних особливостей міжкультурної інтеракції та перцепції, тобто сприйняття партнерів з комунікації – представників інших мовних та культурних спільнот у форматі опосередкованого спілкування в мережі Інтернет.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що впровадження Інтернет-ресурсів у навчальний процес є не тільки важливим чинником оптимізації процесу викладання іноземної мови, але й значного підвищення мотивації студентів до навчання. Глобальна мережа надає учасникам освітнього процесу вільний доступ до великого обсягу дидактичних, науково-методичних, навчальних та професійно-орієнтованих матеріалів. Застосування Інтернет у навчанні дає змогу значно розширити зміст мовної підготовки та вдосконалити процес самостійної роботи студентів, створивши максимально сприятливий режим взаємної роботи з викладачем.

У рамках даної статті розглянуто лише один з аспектів мультимедійних засобів навчання іноземній мові, а саме використання ресурсів мережі Інтернет у навчальному процесі. У подальшому дослідженні доцільно також проаналізувати можливості застосування мікроцифрових технологій у процесі мовної підготовки студентів.

Список використаних джерел

1. Пунчик В. Н. Мультимедийное сопровождение учебного процесса / В. Н. Пунчик, А. Р. Борисевич, Е. П. Семёнова. – Минск, 2009. – 175 с.
2. Крюкова О. П. Самостоятельное изучение иностранного языка в компьютерной среде (на примере английского языка) / О. П. Крюкова. – М.: Логос, 1998. – 96 с.
3. Шахмаев Н. М. Технические средства дистанционного обучения / Н. М. Шахмаев. – М.: Знание, 2000. – 276 с.
4. Карамышева Т. В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера: в вопросах и ответах / Т. В. Карамышева. – СПб.: Сфера, 2001. – 173 с.
5. Тихомиров О. К. Общение, опосредствованное компьютером / О. К. Тихомиров, Ю. Д. Бабаева, А. Е. Войскунский // Вестник МГУ. Сер. 14. – 1986. – № 3. – С. 27–31.
6. Calica B. When did you get multimedia? / B. Calica, G. Newson // New Media. – 1996. – № 1. – P. 48–52.
7. Young K. Cyber-Disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium / K. Young // CyberPsychology & Behavior. – 2000. – № 3. – P. 25–31.
8. Бабаева Ю. Д. Психологические последствия информатизации / Ю. Д. Бабаева, А. Е. Войскунский // Психологический журнал. – 1998. – № 1. – С. 89–100.
9. Войскунский А. Е. От психологии компьютеризации к психологии Интернета / А. Е. Войскунский // Вестник Московского университета. Сер.14. Психология. – 2008. – № 2. – С. 140–153.
10. Scherer K. College life online: Healthy and unhealthy Internet use / K. Scherer // Journal of College Development. – 2007. – № 38. – P. 55–67.

Отримано 12.09.2015 р.